

NOVADNIEKS

PREIĻU RAJONA LAIKRAKSTS

• Nr. 43 (6952)

• Trešdiena, 1999. gada 9. jūnijs

• Cena Ls 0,22

Festivāls «Mākslai viena valoda» Preiļos izskanējis

● Līga, Zane, Inta, Atis, Jānis, Guntars, māsa un brālis Vaivodi no Rudzātiem, kā arī Kristīne un Katrīna ir tikai nedaudzi no apgleznošanas akcijas dalībniekiem, kuru fantāzija uz vēl nesen tik neizteiksmīgas sienas uzbūra brīnišķīgu, raibu un laimīgu pasauli...

Divu Preiļu 1. pamatskolas skolotāju, Noras Šnepstes un Mariannas Abrickas citīgi plānotais un gatavotais festivāls «Mākslai viena valoda» 5. un 6. jūnijā skanēja un vizēja visā savā daudzveidībā. Daudzi pilsētai garām braucēji jautāja, kas tad jums par svētkiem. To, ka patiešām Preiļos ienākuši svētki, pamanīja arī tie pilsētnieki, kuri citkārt apkārt notiekošajam veltī maz uzmanības.

Festivālu 5. jūnijā aizsāka teatralizēts amatnieku tirdziņš pretī grāmatu namam «Latgale». Aizraujošākais bija tas, ka viss notika turpat uz vietas — podnieki taisīja podus, pinēji pina, adītāji adīja, jostu sējēji sēja. Bet Preiļu bērnu un jauniešu centra

aktieri bija gādājuši, lai ar visiem kopā ir Laimes lācis, Maija un Paija, Sprīdītis, velni un raganas. Rēzeknes mākslas kolekcijas audzēkņi tajā laikā jau gleznoja pilsētas ainavas.

Diemžēl uz festivāla atklāšanas koncertu kinoteātrī «Ezerzeme» dažādu apstākļu dēļ nevarēja ierasties Krievijas un Baltkrievijas konsulatū pārstāvji, kā arī Sorosa fonda Latvija darbinieki. Taču koncerts no tā nebija sliktāks. Gaidas Ivanovas režijā tas bija izdevies saturīgs, plašs un korekts. Skanēja dziesmas, dimdēja deju soļi, bet divas mazas meitenes lasīja dzeju — Lauma latviski, Nune armēņu valodā.

Visam pa vidu vēl varēja apmeklēt izstādes. Preiļu 1. pamatskolā tādas bija trīs — par rajona ievērojamākajiem cilvēkiem, par rajona iedzīvotāju dzimtu kokiem, par

to, kā bērni ilustrējuši dažādu tautu pasakas. Preiļu 2. vidusskolā skatītāji arī lūkoja zīmējumus, kuru autori bija dažādu tautību bērni. Interesenti bērnu un jauniešu centrā varēja pievērsties mikstajām rotallietēm vai apmeklēt keramikas izstādi P.Čerņavska mājā muzejā, kā arī aplūkot Preiļu vēstures un lietišķās mākslas muzeja izstādi par interesantiem novada cilvēkiem.

Pasākuma organizatores atzina, ka pašām bijis prieks par Rēzeknes mākslas kolekcijas audzēkņu, topošo jauno Preiļu mākslinieku darbiem. Kas to būtu domājis, ka mums viņu ir tik daudz: Jānis Plivda, Jānis Ziemeļis, Aldis Krūmiņš, Marija Sondore, Inese Caica, Dace Abricka, Sergejs Kitajevs un Inta Vasiļjeva. Lai viņiem veicas, dāvājot pasaulei skaistumu!

Turpinājums 5. lappusē.

ZIŅAS

■ 5. jūnijā Saunas pagastā notika Bērības svētki. Ieradās tāli, gaidīti un jau ne pirmo gadu pazīstami ciemiņi — aktieri Dina un Atvars Sirmie ar kolēģiem no TV bērnu teātra «Čučumuiža». Katrs no 12 pagasta jauniešiem gaviļniekiem tika sumināti, katram veltīts kāds joks un dziesmiņa, katrs izšūpots sapos-tās šūpolēs, katrs saņēma jauku dāvanu. Jautrā teatralizētā kompozīcija ilga vairākas stundas.

■ 4. jūnijā vēlu vakarā no Nīderlandes atgriezās preiļiete Elita Jermolajeva. Kopā ar līvānieti Marinu Kirilovu un ludzānieti Svetlanu Sjaksti viņas šajā zemē pētīja sieviešu izglītības problēmas, un tādu iespēju bija sagādājis Nevalstisko organizāciju (NVO) centrs. Kā «Novadniekam» pastāstīja tā reģionālās nodaļas vadītāja Inese Kursīte, pedagoģes pabijušas divos izglītības centros, skolās, un tai, kura būs pamatīgāk visu apguvusi, uzticēs veidot savu centru sieviešu izglītošanā vienā no trim pil-sētām.

■ 10. jūnijā pulksten 10.00 rajona padomes zālē notiks kārtējais seminārs zemniekiem par tēmu «Liellopu mākslīgā apsēklošana un lauksaimniecības dzīvnieku veselība». To vadīs, lopkopības un veterinārijas jautājumus izskaidros Latgales ciltslieku stacijas un Preiļu rajona vadošie speciālisti.

■ Visos 19 rajona pagastos kopš 17. maija strādā lauksaimniecības organizatori, kurus izraudzījās pašvaldības, bet algo lauksaimniecības departaments. Daļa no viņiem ir bijušie konsultanti, citi, kā Ārija Perševica Aglonā ar zootehnikas izglītību, pieņemti no jauna. Viņi apseko zemnieku saimniecības, vāc un apkopo statistikas ziņas par tām, ieraksta visai apjomīgā un daudzpusīgā veidlapā. Šis darbs jāpabeidz līdz 14. jūnijam. Vairāki to jau paguvuši izdarīt.

Sadarbojoties ar apdrošināšanas akciju sabiedrību «Latva», viņi arī apdrošina zemnieku saimniecību kustamo un nekustamo mantu.

Pagastu lauksaimniecības organizatori strādās līdz decembra vidum. Viņu ievāktās ziņas būs noderīgs materiāls pētījumam par zemnieku saimniecību zemes kvalitāti un platībām, sējumiem, lopu skaitu un citu.

■ Jūnijs ir laiks, kad zemnieki rajona lauksaimniecības departamentā un sēklu inspekcijā aprobācijai piesaka savus šķirnes sējumus un stādījumus. Kā «Novadnieku» informēja sēklu inspekcijas vadītāja M.Lejiete, laikus nepieteiktie lauki netiks pārbaudīti un zaudēs statusu. Formalitāšu nenokārtošanas dēļ saimniecības, kas nodarbojas ar šķirnes graudkopību, var ciest zaudējumus: nopirktā sēkla kļūs par bezšķirnes.

Savus šķirnes sējumus pārbaudei pie-teikusi Elita Dzene no Upmalas pagasta, tāpat zemnieku saimniecība «Laši» no Sutru pagasta, «Graubēni» no Riebiņu pagasta, «Kaktiņi» no Aizkalnes pagas-ta un citas.

Lai arī, šķiet, mēnesis tikko sācies un laiks ir, tomēr sēklu inspekcija lūdz zemniekus nekavēties ar pieteikumiem.

L.Kirillova

A.Rancāns

Nav tiesa, ka celulozes rūpnīcas projektu gatavos slepenībā

Pagājušajā nedēļā «Neatkarīgajā Rīta Avīzē» bija publicēta informācija par to, ka celulozes rūpnīcas projektu gatavošot slepenībā. Vismaz tā Saeimā esot paziņojis Zemkopības ministrijas valsts sekretāra vietnieks Arvīds Ozols. Viņš izteicies, ka projekta atspoguļošanas masu saziņas līdzekļos un apspriešana nekompertentu personu vidū varētu radīt šķēršļus ātrākai tā īstenošanai.

Sakarā ar to, ka uzņēmums varētu at-rasties Preiļu rajona teritorijā starp Līvāniem un Jēkabpili, un, ņemot vērā, cik daudz kombināta vietas izvēles labā darījis Preiļu rajons, «Novadnieks» griezās pie Preiļu rajona padomes attīstības un plānošanas nodaļas vadītāja Pētera Ro-

manova, lai klievētu pēkšņi radušos noslēpumainības plīvuru.

Kā P.Romanovs telefoniski noskaidroja pie celulozes kombināta projekta grupas tehniskā vadītāja Arņa Freimaņa, nekādu īpašu noslēpumu nav. A.Freimanis pastāstīja, ka pagājušajā nedēļā noticis aktuāls seminārs, kurā profesionāli sprieduši par kombināta ietekmi uz ekoloģiju, par to, ko vēl vajag pilnveidot un kādi dati nepieciešami, lai varētu nopietni ķerties pie projekta izveides.

Pēc A.Freimaņa domām pašlaik aktuālākais esot aktivizēt investorus. Lai to panāktu, vakar projekta darba grupa tikās ar Ministru kabineta pārstāvjiem. Paredzēts, ka šodien darba grupā tiek izdarītas korekcijas, tajā iekļauti trīs jauni locekļi. Bet nākamnedēļ Rīgā gaida ierodamies investorus, Somijas mežu īpašnieku asociācijas galveno menedžeru un

līdzīgas asociācijas prezidentu no Zviedrijas. Šie kungi viesosies Zemkopības ministrijā un tiksies ar mežu valsts ministru Gintu Kaktiņu. Notiks pārrunas par projekta kompānijas dibināšanu un kalendārā grafika izstrādi.

Ja tiks panākta vienošanās, paredzams, ka projekta kompānijā dalības kvotas būs vienādas gan Latvijai, gan Zviedrijas un Somijas investoriem. Tas nozīmē, ka tad drīz vien varēs domāt par projekta kompānijas vadītāja kandidātu, kurš varēs izveidot savu komandu un ķerties pie darba.

P.Romanovs vēl pastāstīja, ka 18. jūnijā Zinātņu akadēmijā notiks plaša konference par mežu resursiem Latvijā. A.Freimanis tajā runās arī par celulozes kombinātam nepieciešamajiem mežu resursiem.

Nacionālās ziņas

Apēstas jau 260 tonnas saindētas gaļas

Pagājušajā nedēļā Valsts veterinārā dienesta priekšnieks Jāzeps Rimeicāns parakstīja rīkojumu aizliegt Latvijā ievest no Beļģijas putnu un cūku gaļu, kā arī olas un produktus, kas satur vairāk nekā 2% olu — saldējumu, majonēzi, cepumus, makaronus u.c. Aizliegts ievest arī dzīvnieku izcelsmes produktus saturošu lopbarību. Šajos produktos konstatēta vēzi izraisoša viela — dioksīns. Pēc pēdējiem pasākājumiem no Briseles, var secināt, ka dioksīna izplatīšanās caur pārtiku sākusies kādā Beļģijas rūpniecībā, kur ražo olbaltumvielu bagātinātājus dzīvnieku galvenokārt putnu un cūku barībai. Bīstamā viela radusies kādas ķīmiskas reakcijas rezultātā, otrreiz pārstrādājot taukus. Piesārņotā lopbarība izplatīta Holandē, Vācijā, Nīderlandē un Francijā. Šī skandāla sakarā no amata pagājušo otrdien atkāpās Beļģijas lauksaimniecības un veselības aizsardzības ministri. Beļģijas lauksaimniecības ministrs atzinis, ka jau 26. aprīlī cāļu tauku analizēs parādījies dioksīns, taču viņš kā ministrs par to nebija informēts.

Latvijā šogad ievada 267 tonnas 564 kilogramus putnu gaļas. Visvairāk — 136 tonnas — ievestas martā, bet maijā putnu gaļu no Beļģijas importēta nav. Protams, šī gaļa jau ir apēsta. Vēl no Beļģijas ievestas apmēram 100 tonnas suņu un kaķu barības un lopbarības. Te katrs dzīvnieku turētājs vēl var padomāt un papēlīt iepakojušu etiķeti, lai noskaidrotu ražotāju. Lielākās putnu fabrikas — a/s «Balticovo» un «Kekava» — putnu barību no Beļģijas neizmanto. — Tas, ka Eiropas Savienības vadošā valsts Beļģija šādu faktu slēpa divus mēnešus, ir šokējoši, — preseī sacīja Valsts veterinārā dienesta priekšnieka padomnieks, medicīnas zinātņu doktors Arnis Jurevičs. — Kā ārsts es uzskatu, ka šis precedents vēl nav «pasaules gals», ņemot vērā iespējamo kaitējumu veselībai, ko varētu nodarīt piesārņotā pārtika, taču tas, ka par šo kaitējumu netika operatīvi paziņots, ir ļoti bīstami. Kas atliek mums — patērētājiem? Varbūt tomēr vairāk aizdomāties, ka ne viss spožajos iepakojumos un lētās no ārzemēm ievestais ir tas labākais, ka pašu izaudzētais un sarāžotais ir ekoloģiski tīrāks un dzīvībai drošāks.

Medicīnas iestādes valstī nav sertificētas

Kā ziņo LETA, līdz šim Latvijā nav sertificēti neviens zobārstniecības kabinets un neviens zobu tehniskā laboratorija, kaut arī saskaņā ar pagājušā gada 5. maija Ministru kabineta (MK) pieņemtajiem noteikumiem par ārstniecības iestāžu sertifikācijas kārtību līdz 1. jūnijam sertifikācija zobārstniecības kabinetos un zobu tehniskajās laboratorijās bija jāpabeidz. Līdz šim, neskatoties uz MK noteikumiem, nav arī sertificēti asins donoru centri un lielākā daļa asins sagatavošanas nodalījumu. Tāpat sertifikācija nav veikta lielākajā daļā medicīniskās rehabilitācijas iestāžu. Pagaidām Latvijā atbilstoši MK noteikumiem sertificēta tikai Jelgavas pilsētas slimnīcas asins sagatavošanas nodaļa un Bērnu veselības centra «Kengarags» rehabilitācijas iestāde.

Riepu likstas beigušās

Beidzot atrisinājies gandrīz gadu ilgs skandāls ap 100 dzelzceļa vagoniem vecu Norvēģijas riepu, kuras pēc neveiksmīga tranzīta mēģinājuma uz Krieviju ar milzu zaudējumiem bija spiests uzglabāt «Latvijas dzelzceļš». Vides valsts ministri Inesei Vaiderei izdevies vienoties ar Norvēģijas vides ministri, ka Norvēģijas valdība visdrīzākajā laikā aizgādās 100 veco riepu vagonus uz Norvēģiju. Vēl atliecis noskaidrot riepu juridisko statusu. Faktiski šī par bīstamajiem atkritumiem atzītā gumijas krava pieder bankrotējušajai norvēģu firmai «Viking Energiselskap AS», un tā «Latvijas dzelzceļam» ir joprojām parādā aptuveni 287 000 latu par riepu transportēšanu un uzglabāšanu. Pašlaik, iespējams, riepas nāksies noformēt kā Latvijas valstij piederošu bezsaimnieka īpašumu, taču šī jautājuma risināšanā jāiesaista Latvijas Ārlietu ministrija un Norvēģijas vēstniecība.

Ziņas sagatavoja
T.Elste

Aglonas internātgimnāzija meklē mājvietu

Aglonas internātgimnāzija meklē mājvietu un, iespējams, ir to atradusi Jaunaglonas arodvidusskolas kopmitņu vecā korpusa ēkā. Tieši tur paredzētas mācību telpas. Bet internāts var tikt izmitināts vienā no jauno kopmitņu korpusa stāviem. Tādu informāciju «Novadniekam» sniedza Preiļu rajona padomes priekšsēdētājs Arvids Soldāns.

31. maijā Preiļu rajona padomes priekšsēdētāja A.Soldāna kabinetā notika sanāksme par Aglonas internātgimnāzijas likteni tuvāko mēnešu laikā. Sanāksmē piedalījās rajona padomes izpilddirektore Aina Pastore, Aglonas internātgimnāzijas direktors Didzis Vanags, direktora vietnieks audzināšanas darbā un vienlaikus arī Aglonas pagasta padomes deputāts Guntars Ratenieks, Jaunaglonas arodvidusskolas direktors Visvaldis Kuršītis, Aglonas bazilikas pārstāvis Viktors Kokorišs, rajona skolu valdes priekšsēdētājs Andrejs Zagorskis, valsts izglītības inspektors rajonā Jānis Lozda un Aglonas pagasta padomes priekšsēdētājs Antons Bēķis.

Aglonas bazilika savā vēlmē veidot katoļu ģimnāziju ir pārliecināta, ka skolas atvēršanai nepieciešamā licence jau ir gandrīz vai rokā. Rajona skolu valdes priekšsēdētājs Andrejs Zagorskis apgalvo, ka licences saņemšanai vispirms nepieciešams skolu valdes apstiprinājums: pedagogu saraksts, materiālā bāze, metodiskie līdzekļi, kā arī līgumi par skolas apgādi ar ūdeni, elektroenerģiju un daudzas citas lietas, bez kurām jebkura skola nevar pastāvēt. Taisnība izrādījās Andrejam Zagorskim, jo 1. jūnijā bazilika katoļu ģimnāzijas atvēršanai licenci no attiecīgās komisijas nesaņēma. Ar de-

dzīgu vēlēšanos vien nepietiek, būs jāiet tas pats ceļš, ko gājušas visas pārējās jaunizveidotās skolas valstī.

Preiļu rajona padome, kuras paspārnē visu laiku atradusies Aglonas internātgimnāzija, ir pārliecināta, ka 15. jūlijs būs diena, kad skolas kolektīvs ar pēdējām mantām būs atstājis bazilikas «viesmīlīgās» telpas un pārcelsies uz Jaunaglonu. To, ka beidzot parādījusies šī «gaisma tuneļa galā», apliecināja arī rajona padomes priekšsēdētāja Arvida Soldāna, Aglonas internātgimnāzijas direktora Didža Vanaga un Jaunaglonas arodvidusskolas direktora Visvalža Kuršīša vizīte pie zemkopības ministra Pētera Salkazanova. Vizītes mērķis — atrisināt jautājumu par internātgimnāzijas pārešanu uz Jaunaglonas arodvidusskolu.

Rajona padomes priekšsēdētājs Arvids Soldāns izteica apmierinājumu par to, ka skolai būs atrasta mājvieta, kas perspektīvā var izrādīties lieliska iespēja šīs skolas audzēkņiem ne tikai iegūt vidējo izglītību, bet arī profesiju. Uz Jaunaglonas arodvidusskolas bāzes var tikt izveidota jauna tipa skola, kas apvienos sevī gan arodapmācību, gan ģimnāzijas iespējas. Šo ideju atbalsta arī zemkopības ministrs Pēteris Salkazanovs, jo tieši Zemkopības ministrijai pakļautībā atrodas Jaunaglonas arodvidusskola un ēkas tās īpašumā.

Taču jautājumā par Jaunaglonas arodvidusskolas ēkām atkal gaismā uzpeldējis kāds nesmukums, kas met ēnu uz Aglonas baziliku. Lietas būtību komentē Aglonas internātgimnāzijas direktors **Dzidzis Vanags:**

— 1994. gada aprīlī Aglonas pagasta valde pieņēma lēmumu par Aglonas bazilikas draudzes īpašuma tiesību atjaunošanu uz latviešu katoļu izglītības biedrības un Jaunaglonas sieviešu ģimnāzijas

īpašumiem Jaunaglonā. Pamats šai atjaunošanai bija Preiļu rajona tiesas 1993. gada lēmums, kas Aglonas bazilikas draudzi apstiprināja par iepriekš minēto organizāciju īpašuma tiesību pārmanotāju.

Tieši tad arī sākās likloči ap Aglonas internātgimnāziju. Mēs konstatējam, ka 1993. gada tiesas lēmums nav isti likumīgs un 1995. gadā to pārsūdzējam. Augstākā tiesa atcēla Preiļu rajona tiesas 1993. gada lēmumu un nosūtīja to jaunai izskatīšanai.

Kad bija nozīmēta tiesas diena, Aglonas bazilikas puse uzrakstīja iesniegumu par atteikšanos. Līdz ar to tiesa ne-notika. Būtībā tas nozīmē, ka bazilikas draudze nav iepriekš minēto divu organizāciju īpašuma tiesību pārmanotāja. To apstiprina Augstākās tiesas lēmums un fakts, ka nekādi jauni dokumenti kā pierādījums šajā lietā nav iesniegti.

Šajā sakarā pēc vairāku Aglonas pagasta padomes deputātu iesnieguma 14. maija ārkārtas sēdē Aglonas pagasta padome atcēla savu 1994. gada aprīļa lēmumu par Aglonas bazilikas draudzes īpašuma tiesību atjaunošanu. Taču izrādās, ka 11. maijā Aglonas bazilikas pārstāvji un Jaunaglonas arodvidusskolas pārstāvji parakstījuši ēku nodošanas aktu. Situācija ļoti divdomīga...

Aglonas internātgimnāzijas direktors Didzis Vanags informēja «Novadnieku», ka, neskatoties uz visu, skolas pedagogi un tehnikais personāls beidzot atviegloti uzelpo un to vien gaida, lai varētu sākt pārcelties uz jauno mājvietu. Visi ir gatavi pat savus atvaļinājumus pavadīt remontējot, krāsojot un sakopjot telpas. Līdzekļus remontam skola un rajona padome meklēs kopīgiem spēkiem.

L.Kirillova

Lielbritānijas pieredze — Latgales skolās

4. un 5. jūnijā Preiļu Valsts ģimnāzijā pulcējās pedagogi no Latgales skolām, lai runātu par personālās efektivitātes veicināšanas programmas (PEPI) nepieciešamību novada vispārizglītojošajās skolās. Kas ir šī programma un kāpēc tā nepieciešama, «Novadnieks» lūdza pastāstīt Preiļu Valsts ģimnāzijas direktoru Jāni Eglīti:

— Vairāk nekā trīs simt Eiropas skolās darbojas PEPI programma — personālās efektivitātes veicināšanas programma. Sākotnēji šī ideja radās Anglijā, jo darba tirgus un biznesa pasaule nebija īsti apmierināta ar to, kādas zināšanas un prasmes skolās iegūst jaunieši. Vairākas finansu kompānijas tad sāka pētīt, ko gan vēl skolās vajadzētu mācīt, lai skolēni būtu sekmīgāki un konkurētspējīgāki darba tirgū.

Pētījumos piedalījās gan amerikāņu, gan britu eksperti. Viņi konstatēja virkni prasmju, kuras būtu īpaši jāattīsta skolā, piemēram, laika plānošana, sevis pānsniegšana, problēmu risināšana, informācijas meklēšana. Anglijas skolās darbs bieži ritēja ļoti tradicionāli un bija nepieciešams ieviest šo jauninājumu.

Pašlaik PEPI programma ir plaši ieviesta Lielbritānijā. No 2001. gada Lielbritānijas valdība plāno to izveidot jau kā obligātu mācību procesa sastāvdaļu. Organizācija, kas vada šo darbu Anglijā, iepazīstināja ar programmu citus skolotājus starptautiskās konferencēs. Radās doma par kopīgu projektu ar mums — personālās efektivitātes programmas ieviešanu Latgales skolās. Tika pieteikts projekts Sorosa fondam Latvija. Pašlaik projektu jau esam sākuši īstenot.

Tāpēc uz divu dienu iepazīšanās semi-

nāru Preiļos bija ieradusies visu Latgales rajonu pārstāvji. Nodarbības vadīja trīs skolotāji no Lielbritānijas un Francijas: Maiks Skofilds, Kristīne Māstersa un Lusiana Obespīna.

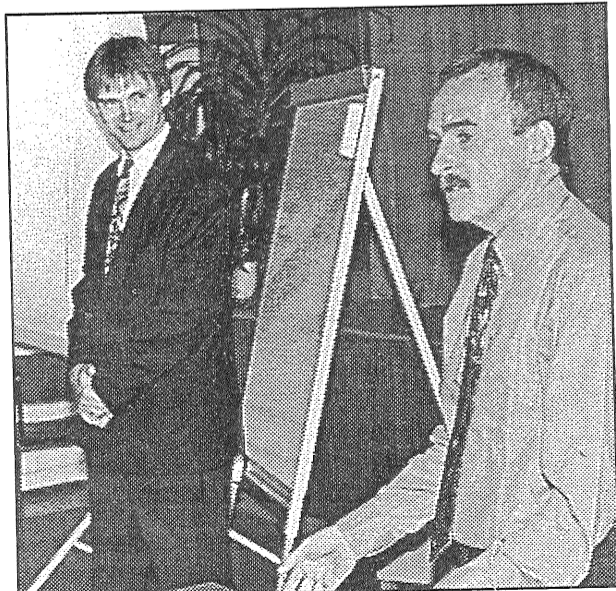
Semināra laikā notika gan teorētiskas nodarbības, gan lietišķas spēles. Projekta noslēgumā, kas paredzēts oktobrī, pa vienam pārstāvim no katra Latgales rajona piedalīsies starptautiskā konferencē Nicā. Konferencē runās par divām lietām — par programmas ieviešanu un starptautiskās sadarbības veidošanu.

Semināra laikā ārzemju kolēģi personālās efektivitātes veicināšanas programmu demonstrēja kā sistēmu. Daudzi man piekritīs, ka arī līdz šim mūsu skolās šis un tas ir darīts, taču netika sistematizēts. Līdz jaunā mācību gada sākumam skolās tagad ir jāizstrādā idejas, kā ieviest PEPI, kā mūsu pedagogi redz personālo prasmju apgušanu katrā skolā. Patiesībā tā nav nekāda revolūcija, bet tikai sakārtota pieeja.

L.Kirillova
J.Silicka foto

● Lusiana Obespina (Francija) un Kristīne Māstersa (Lielbritānija) lietišķās spēles laikā.

● Semināru vadīja Maiks Skofilds no Lielbritānijas — attēlā pa labi, tulkoja Preiļu Valsts ģimnāzijas direktors Jānis Eglītis.

Uzņēmējs domā par cilvēku un vidi

Šī gada 25. martā Preiļos Reģionālais fonds parakstīja līgumu ar zemnieku saimniecību «Baibas» Riebiņu pagastā «Racionāla mežizstrāde un kokapstrāde, videi draudzīga ražošana» («Novadnieks» šī gada 3. aprīlī). Kā veicas ar projekta īstenošanu?

Tam, kurš ilgāku laiku nav bijis pie bāļiem Henriha un Ēvalda Vibornajiem viņu «Baibās», acis duras vairākas jaunas būves ap laukumu aiz savā laikā vecāku celtās, bet nesen atsvaidzinātās dzīvojamās mājas. Kamēr saimnieki strādā, saules stari rotaļājas dzeltenīgu brusus un taras dēliņu grēdās, ap kurām rosās pakotāji. Garām aizbrauc traktors ar nomaļiem piekabē, cits uz komposta kaudzi tūruma vidū aizved koka mizu kravu. Kokzāģētava strādā, lai arī nav dzirdamas raksturīgās lentzāģu skaņas, asiem zobiem ietriecoties balķī — ir pusdienu pārtraukums un zāģeri atpūšas.

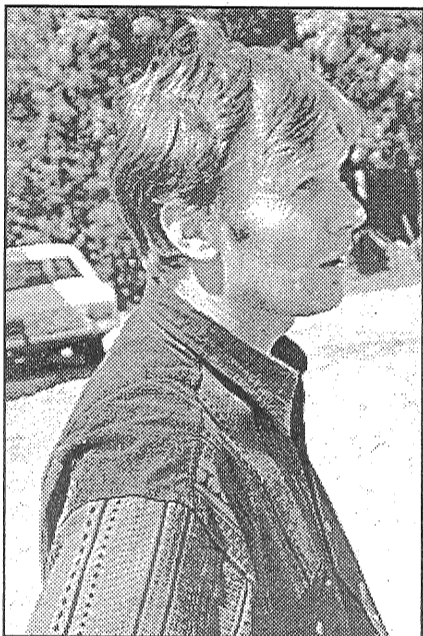
«Novadnieks» jau rakstīja, ka no 44 kokzāģētavām, kas darbojas dažādās rajona vietās (1999. gada 22. maijs), ne visās ir kārtība. Nereti vidi noslogo un ainavu nomāc zāģskaidu kalni. «Baibās» tos nemana, te visapkārt valda kārtība.

Brāji Vibornie, iepazīstinot ar saimniecību, parādīja bijušajā lopbarības šķūnī iekārtoto pirmo gateri, ar kuru sākuši kokapstrādes biznesu. Tajā zāģskaidas traktora piekabē jāsamet ar lāpstām, bet jaunajā gaterī blakus — skaidas kopā ar putekļiem mehāniski nonāk tvertnē, no kuras ērti var aizvest prom. Tādu «mazo mehanizāciju» ar laiku ierīkošot arī vecajā gaterī. Iekārtota atpūtas istaba strādniekiem, tualetes telpas, arī kabinets pašiem saimniekiem. Līdzās uzcelta vēl viena ēka, kurā iekārto galdnieku darbnīcu. Tātad, būs jaunas darba vietas amatniekiem. Būs arī žāvētava, kurā izmantos ražošanas atkritumus. Ir mehāniskās darbnīcas, kur remontēt tehniku, nopirkts balķu transportieris.

Par zāģskaidu izvešanu noslēgts līgums ar agrofirmu «Turība», kura tās izmanto pakaišiem savās zirgu un govju fermās — atliek tikai iekraut traktoru piekabēs. Daļu skaidu kompostu gatavo-

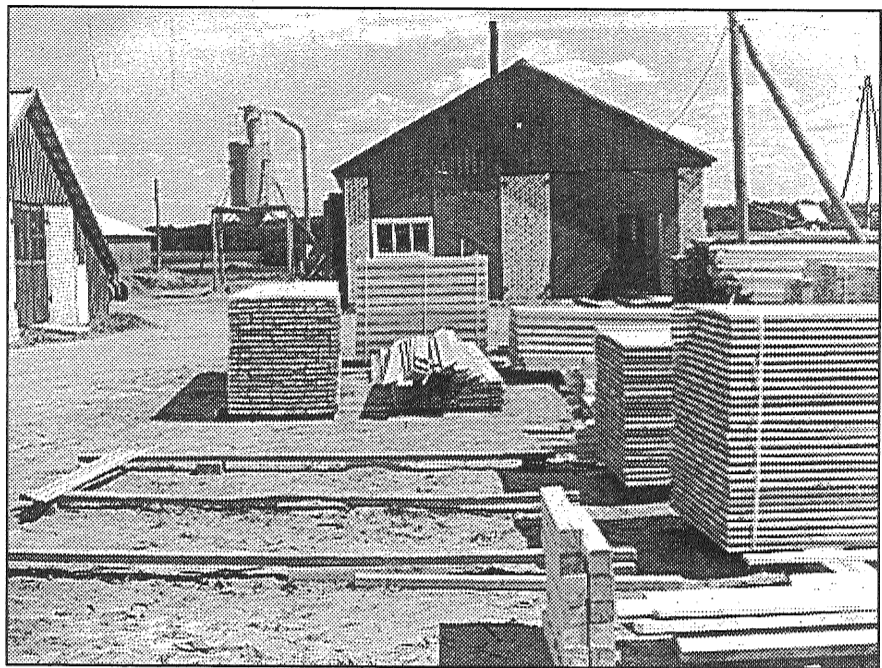

● Henrihs Vibornais.

● Ēvalds Vibornais.

šanā izlieto arī paši savā saimniecībā. Nomaļi, atgriezumi, savukārt, ir lieliska malka ciematniekiem: traktora kravu viņi te iegādājas par simbolisku cenu — vienu latu. Gatavās lietkoknes produkcijas noņēmējs ir firma «Nelss».

● Kokzāģētavas ražošanas teritorijā.

● Mizas noder kā piedeva kompostiem.

Henrihs Vibornais stāstīja, ka kokzāģētavai pamatus likuši tieši pirms desmit gadiem un pamazām veidojuši tās bāzi, atbilstošu mūsdienu prasībām, turpina to attīstīt. Dārgu un modernu iekārtu nav.

Bet tās, kuras ir, tiek izmantotas saimnieciski. Uzņēmumā darbu atraduši ap trim desmitiem cilvēku.

A.Rancāns
J.Silicka foto

Latgalē vienoti apsaimniekos atkritumus

1999. gada 18. janvārī trīs Latgales pašvaldības — Daugavpils pilsētas dome, Daugavpils rajona padome un Krāslavas rajona padome kopējā sapulcē pieņēma lēmumu par Latgales atkritumu apsaimniekošanas stratēģijas izstrādāšanu un «Reģionālā vides iekārtošanas centra» izveidošanu, lai šo stratēģiju īstenotu.

Marta beigās tika izveidota darba grupa, kurā ir pārstāvji no Daugavpils, Krāslavas un Preiļu rajona, kā arī Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas pārstāvis.

Par to, ko šis projekts nozīmē Latgalei, «Novadnieks» lūdza pastāstīt Preiļu rajona padomes attīstības plānošanas nodaļas speciālistu Aivaru Pizeli, kurš kopā ar Preiļu domes izpilddirektoru Vilhelmu Velecki pilnvaroti pārstāvēt savas pašvaldības darba grupā:

— Projekta mērķis ir mūsdienīgas sadzīves atkritumu apsaimniekošanas sistēmas izveide Dienvidlatgales reģionā (Daugavpils, Krāslavas, Preiļu rajons) atbilstoši Nacionālās cieta atkritumu apsaimniekošanas stratēģijas prasībām.

Jaunveidojamajā sadzīves atkritumu apsaimniekošanas reģionā vienotā sa-

dzīves atkritumu apsaimniekošanas sistēmā paredzēts apvienot aptuveni 230 tūkstošus iedzīvotāju.

Sadzīves un rūpniecisko atkritumu apsaimniekošana Latvijā un īpaši Latgalē vēl ir tālu no pilnības. Tehniskais aprīkojums atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniegšanai ir novecojis. Bet arī esošo tehniku parasti neizmanto pietiekami lietderīgi. Atkritumu apsaimniekošanā iesaistītajiem darbiniekiem trūkst zināšanu, izglītības, nereti arī pieredzes un vēlmes šo darbu darīt pietiekami labi.

Līdz šim ne Latvijā, ne arī Latgalē nav ieviesta tāda sadzīves atkritumu apsaimniekošanas sistēma, kuras pakalpojumi būtu pieejami visiem iedzīvotājiem. Centralizēta atkritumu savākšana iespējama tikai daļai cilvēku, galvenokārt pilsētās. Rezultātā daudz atkritumu nonāk tiem nepiemērotās vietās, tiek izbērti mežos, ceļu malās, upju un ezeru tuvumā. Tādā veidā tiek nopietni piesārņota daba un vide. Arī «oficiālajās» izgāztuvēs izvestie atkritumi atstāj negatīvu ietekmi uz vidi, jo izgāztuvēs netiek ievēroti vides aizsardzības pasākumi.

Par dzīves nepieciešamību ir kļuvis sakārtot Latgales atkritumu saimniecību, jo, turpinot atkritumus apsaimniekot iepriekšējā veidā, varētu rasties vairākas

neatgriezeniskas sekas vidē, līdz ar to, iespējams, cilvēka veselības un sadzīves jomā.

Pašlaik jau ir zināmi projekta realizācijas etapi un termiņi. Piemēram, beidzas pirmais etaps, kas paredz tehniski ekonomiskā pamatojuma darba uzdevuma izstrādi. Tehniski ekonomisko pamatojumu izstrādās no šī gada jūlija līdz 2000. gada martam. Pēc tam būs jānovērtē ietekme uz apkārtni, jāprojektē poligons, tad tas jābūvē. Atkritumu saimniecības reorganizācija paredzēta 2001. gadā. No 2000. līdz 2003. gadam vienlaikus notiks arī veco izgāztuvju rekultivācija. Bet no 2002. gada marta līdz 2003. gada decembrim tiks ieviesta dalītā atkritumu savākšana.

Projekta aptuvenās izmaksas ir 7,2 miljoni latu. Lielākās summas būs nepieciešamas sadzīves atkritumu apglabāšanas poligona projektēšanai un celtniecībai — 2,960 miljoni latu, atkritumu savākšanas un apsaimniekošanas procesa optimizācijai — 1,750 miljoni latu, veco izgāztuvju sanācijai un rekultivācijai — 1,250 miljoni latu. Gandrīz miljons latu paredzēts dalītās atkritumu savākšanas, tajā skaitā arī bīstamo sadzīves atkritumu apsaimniekošanas sistēmas ieviešanai.

Ja projekts netiks realizēts, iespēja-

mas vairākas problēmas. Viena no tām — praktiski nekontrolēta atkritumu apglabāšana reģiona esošajās izgāztuvēs, kā arī apkārtnes mežos, karjeros. Var rasties nesakārtotība jautājumā par dabas resursu nodokli par atkritumu apglabāšanu. Šāda situācija jau šobrīd rada paaugstinātu risku iedzīvotāju veselībai tieši un pastarpinātā veidā.

Vēl viena problēma — pazemes ūdeņu piesārņojuma intensitāte un areāla pieaugums ap lielākajām izgāztuvēm, kas agrāk vai vēlāk radīs problēmas apkārtnē viensētu un ciematu iedzīvotāju apgādei ar dzeramo ūdeni.

Ja šis projekts netiks realizēts, saglabāsies līdzšinējā situācija, tas ir, notiks nekontrolēta atkritumu izgāšana un apkārtnes vides piesārņošana. 14. maijā Preiļu rajona padome pieņēma lēmumu atbalstīt daugavpiliešu un krāslaviešu projektu atkarībā no tā, kā tiks veikta izpēte un kurā vietā atradīsies jaunā reģionālā izgāztuve. Pagaidām tiek piedāvāti divi varianti — Daugavpils rajona Demene un Maļinova. Ja Preiļu rajons piedalīsies reģionālās izgāztuves veidošanā, finansējums atkarīgs no iedzīvotāju skaita pašvaldības teritorijā. Jāpiebilst, ka Līvāni šajā projektā piedalīties atteicās.

Pierakstīja L.Kirillova

Nešķeliet un nedrupiniet Preiļu rajonu un Latgali!

Presē parādījušās vairākas publikācijas par Līvānu pilsētas, Turku un Rožupes pagasta apvienošanu jeb Līvānu novada izveides pilotprojektu, kura izstrādes iniciators ir Līvānu dome. Kad būtu izveidots tā saucamais Līvānu novads, tā izveides iniciatori un autori, kā lasāms presē, ir iecerējuši izdarīt tālāku manipulāciju ar šo novadu.

Sakarā ar iepriekšminēto pilotprojektu, kā arī administratīvi teritoriālo reformu vispār esmu nobažījies par sava dzimtajā Preiļu rajona iespējamo likteni. Tāpēc arī esmu ķēries pie rakstāmā, lai šajos jautājumos izteiktu dažus savus vērtējumus, atziņas un priekšlikumus.

Pēc Latvijas neatkarības atjaunošanas mūsu valstī nepārtraukti tiek veiktas dažādas reformas, bet tās pa lielākai daļai stāvokli valstī nav uzlabojušas, bet pasliktinājušas gan.

Politiskā un ekonomiskā ziņā par vienu no liktenīgajām reformām Latvijai var kļūt steidzinātā administratīvi teritoriālā reforma. To iesāka M.Gaiļa valdība un forsoja A.Šķeles valdība, likvidējot tieši ievēlētās rajona padomes un plānojot tās aizstāt ar valdības ieceltiem ierēdņiem. Tas ved uz varas centralizāciju un diktatūru, laukos esošo izglītības, kultūras, veselības aizsardzības, sakaru un citu iestāžu tīkla «optimizēšanu» (sašaurināšanu), lauku vides noplicināšanu un pamestību. Bez tam šī reforma pagastiem, pilsētām un iedzīvotājiem dārgi izmaksās, jo vajadzēs izgatavot jaunus zīmogus, veidlapas, izkārtnes, mainīt dzīves vietas pierakstus, ierakstus zemesgrāmatās, transporta līdzekļu reģistrācijas dokumentus u. c.

Administratīvi teritoriālā reforma jāveic, bet tas jā dara nesteidzīgi un ļoti apdomīgi, jo te tiek izšķirts Latvijas dažādo teritoriju liktenis uz ilgiem, ilgiem laikiem, varbūt pat uz gadsimtiem. Šīs reformas īstenošanā jāiesaista ekonomisti, vēsturnieki, etnogrāfi, demogrāfi, sociologi un citu specialitāšu pārstāvji.

Negaidot līdzšinējo administratīvo teritoriju piespiedu apvienošanu, daži pagasti un pilsētas uzsākuši brīvprātīgu apvienošanu. Bet arī te nekas slavējams

nav novērots. Mehāniski padomju okupācijas laikā izveidotie pagasti tikpat mehāniski apvienojas, neko negrozot robežās ar kaimiņu pagastiem, neņemot vērā agrāko, gadsimtiem ilgi pastāvējušo pagastu robežas, ne citus saprātīgus apsvērumus. Bieži šādu brīvprātīgu apvienošanas iniciatori ir ambiciozi pilsētu un pagastu vadītāji. Domājot par savu personīgo karjeru vai citiem apsvērumiem, viņi uzsākuši tirgošanu par savā pārvaldībā esošās pilsētas vai pagasta iekļaušanu vienā vai otrā lielākā administratīvi teritoriālajā vienībā, t. i., novadā vai apriņķī.

Lai vilinātu uz lielu administratīvo teritoriju brīvprātīgu izveidošanu, tika izveidots «paraugnovads» — Kandavas novads, piešķirot šī novada «uzfiziņāšanai» vairākus miljonus latu no valsts budžeta. Bet ne jau visiem novadiem dāvina tādus līdzekļus. Tas viss atgādina padomju laiku «paraugkolhozu» veidošanu.

Administratīvi teritoriālā reforma būtu sākama un veicama, raugoties no augstāka skatu punkta. Vispirms nosakāmas apriņķa robežas un apriņķa administratīvais centrs, tad administratīvi teritoriālie pārkārtojumi veicami apriņķa ietvaros. Veidojot apriņķus, nevar neņemt vērā jau ilgi pastāvējušos un sekmīgi attīstīties spējīgos rajonus. Pie tādiem pieder Preiļu rajons, kurš turpmāk dēvējams par Preiļu apriņķi, tam pievienojot dažas teritorijas no kaimiņu rajoniem.

Runājot par Līvānu novada izveidošanas pilotprojektu, var teikt, ka tas ir voluntārisms, ko uzsākuši šī projekta iniciatori un autori. Tā ir nerēķināšanās ne ar vēsturi un tradīcijām, ne reālajiem apstākļiem. Apvienotās teritorijas iecerētie plāni un labumi ir fantāzijas auglis. Un vispār tāds Līvānu novads nekad nav pastāvējis. Līvānu miestam, vēlākajai Līvānu pilsētai bija sava teritorija un pārvaldes orgāni, Līvānu pagastam, kas senāk pastāvēja kā Jersikas pagasts, bija sava teritorija un pārvaldes orgāni. Bez tam šajā pilotprojektā sastāstītas vairākas aplamības par Līvānu pilsētas un apkārtnes pagastu vēsturi un teritoriju, piemēram, Daigas Kalniņas rakstā «Līvāni apvienosies ar pagastiem» («Neatkarīgā Rīta Avīze» 29.12.1998.) teikts:

«Interesanti, ka administratīvie pārkārtojumi Līvānu vēsturē pētīti, sākot ar 10. gadsimtu...». Kur projekta autori smēlušies ziņas par «administratīviem pārkārtojumiem», sākot ar 10. gs., ja trūcīgie rakstiskie avoti par šo teritoriju ir tikai no 13. gs.? Kas tad un kāpēc Līvānu miestam, vēlākajai Līvānu pilsētai administratīvi bija pārkārtojams?

Mani un arī daudzus citus mūsu novadniekus un citnovadniekus jau sen pārsteigusi un izbrīnījuši līvāniešu attieksme pret Preiļu rajonu, kurā Līvāni atrodas, un Preiļiem kā šī rajona (iespējamā apriņķa) administratīvo centru un tagadējā rosišanās, lai Līvāniem pievienotu apkārtnes pagastus un tad ar tiem atšķeltos no Preiļu rajona (apriņķa) un Latgales, lai pievienotos citam kultūrvēsturiskajam apgabalam — Zemgalei.

Vairākkārt esmu dzirdējis līvāniešu vēlni, lai Preiļu rajona administratīvais centrs būtu Līvāni, jo tie iedzīvotāju skaita ziņā esot lielāki par Preiļiem. Iedzīvotāju skaitam te nav nekādas nozīmes. Arī daudzu valstu (ASV, Vācijas, Šveices u. c.) galvaspilsētas nav lielākās pilsētas šajās valstīs. Bez tam Līvāni atrodas Preiļu rajona vienā stūrī, bet Preiļi — rajona centrā un ērti aizsniēdami no visām pusēm.

Līvāniešu pretenzijas uz savu īpašo lomu Preiļu rajonā izpaukušās arī citādi. Tā, laikam mainoties, ierosināju Preiļu rajona laikrakstu «Leņķina Karogs» pārdēvēt par «Preiļu Zemi» vai «Preiļu Vēstīti». Man atbildēja, ka līvānieši šo laikrakstu atteikšoties pasūtīt, ja laikraksta nosaukumā būšot Preiļu vārds. Laikam šādu iemeslu dēļ A.Rancāna izdots «Preiļu novada kalendārs» pēc diviem gadiem pārtapa par «Preiļu un Līvānu novada kalendāru». Bet novadus taču visur sauc pēc novadu administratīvajiem centriem nevis pilsētām. Daudzos rajonos ir vairākas pilsētas, piemēram, Liepājas rajonā sešas, bet te runā tikai par vienu — Liepājas novadu. Pat ja Līvāniem būtu sava lauku teritorija, ja pastāvētu kaut vai Līvānu pagasts, arī tad nevarētu runāt par Līvānu novadu. Tad jau par novadiem būtu dēvējami visi Preiļu rajona pagasti.

Kad līvāniešiem radusies tāda iedomība un augstprātība? Tā radusies pa-

domju okupācijas laikā, kad līvānieši tika lielīti un pārliekti par te attīstīto rūpniecību. Bet tas jau nebija tikai līvāniešu vien nopelns. Šīs fabrikas un rūpnīcas tika uzceltas vai rekonstruētas un apgādātas ar visām iekārtām ar tā sauktā republikas vai vissavienības budžeta līdzekļiem. No visām pusēm tika saņemtas lētas izejvielas un nodrošināts ražojumu noiets. Līvānieši padomju laikā, salīdzinot ar daudzu citu pilsētu un lauku iedzīvotājiem, baudīja priekšrocības — bija labi nodrošināti ar darbu un labu izpeļņu. Bet ne jau par to es līvāniešus apskaužu vai vainoju.

Līvāniešu augstprātībai un ambīcijām attiecībā pret Preiļiem nav ne vēsturiska, ne juridiska, ne cita pamata. Tā Preiļi karaļa Visvalža laikā Jersikas valstī, kā arī kādu laiku Livonijas periodā bija Preiļu zemes jeb Preiļu novada (tajā ietilpa vairāki pagasti) centrs, kādu laiku pat Livonijas ordeņa mestra rezidence, bet Līvāni, kuri sākotnēji saucās par Dubnu jeb Dubnavu, līdz pat 16. gs. nebija pat pagasta centrs, bet neliels ciems Jersikas pagastā. Tikai 16. gs., atdaloties no Jersikas pagasta tā ziemeļu galam, izveidojās Dubnas (Dubnavas) pagasts, kurš vēlāk ieguva Līvānu pagasta nosaukumu (pēc šī zemes gabala lēnīpašnieka vācu feodāļu Līves jeb Līvena vārda).

19. gs. 60. gados Līvānu un Jersikas pagastus apvienoja, dodot apvienotajam pagastam nevis sākotnējo, vēsturisko Jersikas, bet Līvānu pagasta nosaukumu. Šim, kā arī vēlāk paplašinātajam Līvānu pagastam ar Līvānu miestu, vēlāko pilsētu nekā kopēja nebija — katram sava teritorija un sava pārvalde.

Pēc 1920. gada Līvānu pagastam pievienots senā Vārkavas pagasta ziemeļrietumu gals — Rožanovas jeb Rozenovas (tagad Rožupe) apvidus. Starp citu, Vārkavas pagasts, kas savā laikā sastāvēja no Vārkavas un Rožanovas folverkiem jeb pusmuižām, daudzus gadsimtus piederēja Preiļu muižai un no Preiļiem arī tika pārvaldīts, kādēļ arī Vārkavas pagastam etnogrāfijas, tradīciju un valodas ziņā daudz kas kopējs ar Preiļu pagastu, bet maz kopēja ar Līvānu pagastu.

**Antons Anspaks,
vēsturnieks
Nobeigums sekos.**

«NOVADNIEKS» — LASĪTĀJS

Jūs vēlaties pazinot par kādu interesantu notikumu vai nebūšanām savā pagastā, pilsētā? Jūs vēlaties ar avīzes starpniecību saņemt atbildi uz Jūs interesējošu jautājumu? Zvaniet «Novadniekam» ik darbdienu no plkst. 10.00 līdz 11.00 pa tālruni 21759.

Jautājums. Kur var iegādāties galegas un tritikāles sēklas?

Galega ir vasarāju kultūra, pašlaik tās sējumi jau zaļo, bet tiem, kuri varbūt jau laikus vēlas sēklas sagādāt nākamajam pavasarim, var ieteikt griezties Aizkraukles rajona Skrīveros zemnieku saimniecībā «Palatas» pie Arvja Lejiņa, tālrunis 25197594. Nākamvasar pirms sējas būs zināmas arī citas adreses. Tritikāle, savukārt, ir ziemāju kultūra, tās sējas labākie agrotehniskie termiņi ir augusta beigas un septembra sākums. Sīkākas ziņas par sēklaudzētājiem rajonā un ārpus tā var saņemt valsts sēklu inspekcijā Preiļos, Rēzeknes ielā 35, tālrunis 22168, arī rajona lauksaimniecības departamentā pie augkopības vecākā referenta Jāņa Kivlenieka Preiļos, Raiņa bulvārī 19, tālrunis 22269.

Sagatavoja A.Rancāns

Rajona pilsētās un pagastos

Demogrāfiskā situācija maijā

Aizkalnes pagastā

nav dzimušo, laulājušos, arī mirušo.

Galēnu pagastā

Ineses Ciršas un Ivāra Utināna ģimenē dzimis pirmais puika Gustavs. Laulājušos nav, miruši 2 cilvēki.

Jersikas pagastā

Elītas un Valda Āboliņu ģimenē dzimusi pirmā meita Vineta. Kāzas nav rīkotas, miruši 2 cilvēki.

Preiļu pagastā

dzimušo, precējušos un arī mirušo nav.

Riebinu pagastā

jaundzimušo un salaulājušos nav, miruši 3 cilvēki.

Rožkalnu pagastā

Ivetai un Jānim Lazdāniem dzimis otrais bērns — dēls Zigmārs, Daigai un Aigaram Domuleviem meita Kristīne, Sanitai un Arvidam Vojevodsķiem — pirmais bērns meita Sintija. Kāzas nav rīkotas, miris viens cilvēks.

Rožupes pagastā

Helēnai un Fjodoram Martinoviem dzimis otrais bērns — dēls Vadims, sa-

laulājušies Līga Ūbele un Guntis Ērglis. Miruši 3 cilvēki.

Rudzātu pagastā

Daigai un Jurim Reiņiem dzimis otrais dēls Matīss Aleksis. Kāzas nav rīkotas. Miruši 2 cilvēki.

Rušonas pagastā

jaundzimušo un jaunlaulāto nav, miruši 5 cilvēki.

Saunas pagastā

kāzu un kristību nav bijis, miris 1 cilvēks.

Silajānu pagastā

dzimušo, laulāto un arī mirušo nav.

Silukalna pagastā

Ilutas un Jāņa Prikūļu ģimenē ienācis pirmdzimtais — dēls Lauris. Kāzas nav bijušas, miris 1 cilvēks.

Stabulnieku pagastā

dzimis viens bērns, viens pāris salaulājies. Mirušo nav.

Sutru pagastā

Ļubovas un Genādija Andrejevu ģimenē pirmdzimtais — meita Jekaterina. Kāzas nav rīkotas, miruši 2 cilvēki.

Turku pagastā

dzimušo un salaulājušos nav, miris 1 cilvēks.

Upmalas pagastā

Aijai un Andrim Vilcāniem dzimis pirmais bērns — dēls Toms, Intai un Imanam Vilcāniem dēls Intars, Mārītei un Jānim Zalāniem — dēls Egons. Kāzas nav bijušas. Mirušo arī nav.

Vārkavas pagastā

dzimušo un salaulājušos nav, nav arī mirušo.

Preiļos

dzimuši 4 bērniņi: Sandrai un Aleksandram Gedroiciem — Jurāģiem pirmā meita Elīna, Lidijai un Viktoram Aleksejeviem — pirmais dēls Vladislavs, Olivai un Pēterim Vanāģiem meita Elīna, Līgai un Aināram Tumašoviem meita Lauma. Laulību nav. Miruši 4 cilvēki.

Līvānos

bijušas divas kāzas, viens pāris laulājies baznīcā, dzimuši 8 bērni un 13 cilvēki miruši.

A.Rancāns

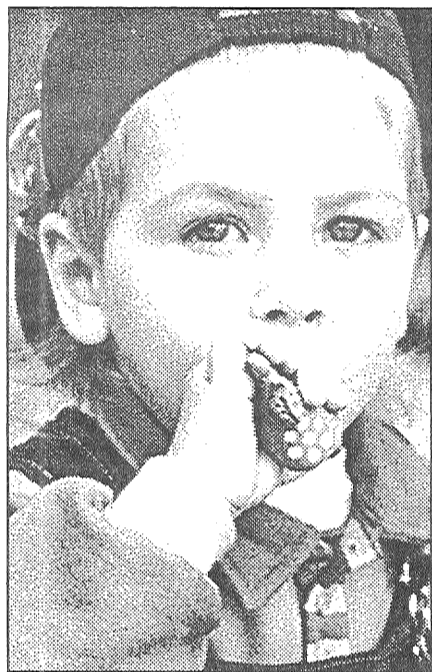
Festivāls «Mākslai viena valoda» Preiļos izskanējis

● Kas to būtu domājis, ka no vienkāršiem žagariem var izveidot interesantas mantas...

● Rēzeknes mākslas koledžas audzēkņa, preiļieša Jāņa Ziemeļa veidots krēsls, galdu un citus priekšmetus aprīnāja daudzi.

● Jānomēģina, kā tad isti skan viens māla svilpaunieks.

● Svētku reizē mūsu meitenītes ir skaistas un lepnas kā princeses. Un kā nu nē — uz viņām taču noskatās mazie prinči.

● Festivāla atklāšanas koncerts bija viena no pirmajām uzstāšanās reizēm Preiļu Valsts ģimnāzijas vokālajai grupai Ilzes Rožinskas vadībā.

Sākums J. lappusē.

Festivāla pirmās dienas pievakarē Preiļu bērnu mūzikas skolā daudzi skatītāji priecājās par mūzikas skolas audzēkņu koncertu.

Jau no paša rīta sestdien turpinājās sienas apgleznošana Liepu un Talsu ielu stūrī. Tas, šķiet, bija lielākais, nopietnākais un paliekošākais darbs visā festivāla gaitā, jo kukaiņi, kukaiņi un knišļi uz sienas sazīmētājās smilgās un zālītēs sāka apmesties jau pirms divām nedēļām. Festivāla organizātores apgalvo, ka sienas gleznojums ticis veidots ar fasādes krāsām, tāpēc vismaz pāris gadus tas turētos nevainojami.

Zīmējumu konkurss uz asfalta deva iespēju savus talantus rādīt ne tikai lielākiem un pavisam maziņiem zīmētājiem, bet arī viņu mammām un tētukiem. Žēl

vienīgi, ka asfalts nebija tik kvalitatīvs, kā jaunajiem māksliniekiem gribētos. Tāpēc dažs labs autors par savu veikumu nebija īsti priecīgs.

Arī Preiļu pilsētas parka estrāde sen nebija redzējusi tik raibu un jautru publiku, kāda sanāca uz bērniības svētkiem. Un sakiēt vēl, ka mums ir demogrāfiska rakstura problēmas — jubilāri čivināja malu malās, priecādamies par dāvanām, turpat tuvumā nopērkamo saldējumu un saulainajām debesīm. Par bērniības svētku un «Lego» svētku norisi bija parūpējusies pilsētas kultūras darba organizatore Terēzija Rubene.

Festivāls «Mākslai viena valoda» noslēdzās ar plašu koncertu parka estrādē.

Skatītāju bija daudz. Laikam tāpēc, ka pēdējā laikā netiekam lutināti ar kultūras pasākumiem. Dziedāja un dejoja ne tikai preiļieši, bet arī cieņi no Līvāniem — Preiļu rajona konkursa «Cālis '99» uzvarētāja Laura Gribonika un kapela «Dunduriņš». Koncerta noslēgumā, protams, sākās lietus, jo vai tad kāds isti atceras kaut vienu pasākumu parkā, ja to neapslacinātu lietutiņš?..

Bet ko par festivālu saka tā organizātores? Marianna Abricka:

— Gandrīz viss, ko plānojam, izdevās. Vīlušās noteikti neesam. Protams, tikai pilnīgi neko nezinoši par kultūras pasākumu organizēšanu, var ķerties uzreiz pie tik liela pasākuma. Pašas esam pārsteigtas, ka spējam tikt galā. Uzdrīkstējamies tāpēc, ka nezinājām.

Nora Šņepste:
— Divas dienas pilsētā bija svētku sajūta — arī tas ir labi. Iespējams, ka pārāk daudz gribējām pašas izdarīt, vajadzēja arī citiem darbiņus padalīt. Smagi bija, bet aizraujoši. Ļoti ceram, ka cilvēkiem patika.

L.Kirillova
J.Silicka foto

● Šķiet, ka māmiņām pašām nebūtu nekā iebilstams pret piedalīšanos «Lego» konkursā. Bet var jau iztikt arī ar padomu došanu.

● Ar skanīgām balsīm sevi apliecināja Preiļu 2. vidusskolas meiteņu vokālais ansamblis Olgas Siliņas vadībā.

Latgales reģionālās Valsts darba inspekcijas informācija

1999. gada 4. mēnešos Latgales reģionālās Valsts darba inspekcijas inspektori Preiļu rajonā apsekoja 51 uzņēmumu. Izsniegts 31 rīkojums ar kopējo pārkāpumu skaitu 354, apturēto iekārtu skaits — 1, ekspluatācijā pieņemti 2 objekti, izskatīti 5 darbinieku iesniegumi, uzlikti 11 administratīvie naudas sodi par kopējo summu Ls 405. Valsts darba inspekcija saņēmusi 7 aktus par nelaimes gadījumiem darbā. Veiktas 3 nelaimes gadījumu darbā speciālās izmeklēšanas, t. i., izmeklēti 3 nelaimes gadījumi darbā, kuros miesas bojājumu smaguma pakāpe bija vidēji smaga vai smaga, vai nelaimes gadījums beidzies ar darbinieka nāvi.

Vidēji smags nelaimes gadījums notika z/s «SID-92» (Rožupes pag.). Ceļot ar skrūves domkrata palīdzību puspiekabes dīseli, darbinieka roka tika iespiesta starp domkratu un koka paliktni un piespēta ar puspiekabes dīseli. Rezultātā tika gūts kreisās rokas plauksts un pirkstu saspiedums. Nelaimes gadījuma cēloņi bija domkrata ekspluatācija, kura tehniskais stāvoklis neatbilda normatīvo aktu prasībām, nepilnīgi izstrādāta darba drošības instrukcija, kā arī nebija veikta darbinieka apmācība darba aizsardzībā.

1999. gada 26. februārī paju sabiedrībā agrofīrmā «Turība» elektrīķim kļuva slikti un viņš nokrita uz grīdas. Darbinieks tika aizvests uz slimnīcu. 27. februārī darbinieks slimnīcā mira. Saskaņā ar Preiļu rajona tiesu medicīnas nodaļas tiesmedicīniskās izmeklēšanas datiem nelaimes gadījums nebija saistīts ar darba vides bīstamo un kaitīgo faktoru iedarbību.

1999. gada 12. aprīlī nelaimes gadījumā cieta z/s «BIDZĀNI» (Līvāni) palīgstrādnieks. Lai atvārtu daudzdzāģa ventilācijas ejas ieeju no nomaļiem, darbinieks izslēdza elektroenerģijas padevi griezējinstrumentiem, noņēma aizsargu un pie neizslēgtas elektroenerģijas padeves veltņiem ar ķēdes pārvadu traumēja kreisās rokas plaukstu. Rezultātā tika gūta vidēji smaga

trauma. Nelaimes gadījuma cēloņi: darbs pie daudzdzāģa bez speciālas apmācības un apliecības darbam ar šo darbgaldū, nomaļu novākšana, neizslēdzot elektroenerģijas padevi veltņu piedziņai, griezējinstrumentu piedziņa nebija bloķēta ar veltņu piedziņu, t. i., izslēdzot elektroenerģijas padevi griezējinstrumentiem, bija jāizslēdzas veltņu piedziņai, kā arī darbinieka, kas bija alkohola reibuma stāvoklī, pielaišana pie darba.

Bieži nelaimes gadījumi darbā tiek slēpti vai noformēti kā tādi, kas notikuši sadzīvē. Šajā gadījumā par nelaimes gadījumu netiek noformēti nepieciešamie dokumenti, lai nodrošinātu darbiniekam vai darbinieka (pēc viņa nāves) apgādībā bijušām personām normatīvajos aktos paredzētās sociālās garantijas, netiek noskaidroti nelaimes gadījuma cēloņi, lai tos turpmāk novērstu. Darbiniekam piekritot nelaimes gadījumam noformēt kā sadzīvē notikušu, darbinieks zaudē iespēju saņemt no Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras atlīdzību par protezēšanu, maksu par rehabilitācijas līdzekļu iegādi un to remontu, pavadoņa apmaksu, ārstniecības iestāžu apmeklēšanai paredzēto ceļa izdevumu apmaksu, kā arī izdevumu apmaksu par ārstēšanu, aprūpi, medicīnisko un profesionālo rehabilitāciju.

Viens no smagākajiem pārkāpumiem, ko pieļauj darba devēji, ir darbinieku nenoformēšana darbā. Nenoformējot darba līgumu, darba devēji apkrāpj valsti uz nenomaksāto nodokļu rēķina, netiek maksāts sociālais nodoklis, kas liegs darba ņēmējam saņemt sociālās garantijas. Darba ņēmējs ir neaizsargāts konflikta gadījumā ar darba devēju. 1998. gadā par darbinieku nenoformēšanu darbā administratīvi sodīti 15 darba devēji. Šie darba devēji ir bijuši:

- z/s «ELKŠŅI» vad. O.Sudnika (Rušonas pag.),
- SIA «KOMETEĒ» dir. S.Gucevs (Līvāni),
- SIA «NIKAS» vad. G.Ivanovs (Preiļi),

● I.Kuzmina IU vad. I.Kuzmins (Preiļu pag.),

● SIA «LIVĀNU MĀJAS UN LOGI» dir. A.Surgunts (Līvāni),

● IU «RITSU M» vad. J.Mikukis (Preiļi),

● SIA «STALKERS» dir. M.Zaharevičs (Turku pag.),

● V.Šoldres IU vad. V.Šoldre (Preiļu pag.),

● IU «TRANS PLASTIK» vad. S.Slesarenoks (Līvāni),

● IU «LIRA» īpašn. A.Sproģis (Līvāni),

● z/s «VITOLI» īpašn. I.Vaivods (Sutru pag.),

● SIA «RETOS VV» dir. V.Upenieks (Jersikas pag.),

● z/s «ZEMNIEKDELS» īpašn. P.Trubiņš (Preiļu pag.),

● SIA «REMONTNIEKS» īpašn. J.Cakuls (Rušonas pag.),

● z/s «ZEILINI» īpašn. I.Čingulis (Rušonas pag.).

1999. gadā bez darba līgumiem nodarbinājuši darbiniekus:

● z/s «PUDŽI» īpašn. G.Stupāns (Rušonas pag.),

● SIA «RUSTAM 2» dir. G.Lešēnoks (Līvāni),

● IU «KAMILLA» vad. P.Vasiļevskis (Vārkavas pag.),

● z/s «PRIEŽUKALNS» īpašn. G.Balodis (konstatēts 2 reizes) (Jersikas pag.),

● z/s «CERIŅI» pilnv. pers. A.Matisāne (Preiļu pag.),

● SIA «ERATO P» dir. V.Plivda (Preiļu pag.),

● SIA «TRANS NIKA» dir. S.Kirliko (Līvāni),

● z/s «ZVAIGŽŅI» īpašn. R.Brovackis (Aglonas pag.).

Bijuši arī tādi gadījumi, kad, veicot pārbaudi, darbinieki vienkārši aizbēguši, piemēram, SIA «KOKZĀĢĒTAVA UPMAĻI» (Jersikas pag.).

Lai labāk būtu kontrolēt situāciju ar darbinieku noformēšanu darbā, darba vietās (veikalos, gateros u. c.) jābūt darba līgumu oriģināliem vai kopijām.

Juris Skrinda,
Valsts darba inspektors

Preiļos, Raiņa bulvārī 19, (Preiļu rajona padomes ēkā) 50. kabīnētā, piektdienās no plkst. 9.30 līdz 12.00, tālr. 53 23209.

Nemitīgs sasprindzinājums var nodarīt lielu ļaunumu

Stresam pakļautas visas dzīvās būtnes. Zinātnieki uzskata, ka noteikts stress daudzums ikdienā vajadzīgs. Taču mūsdienu cilvēki nepārvaramu sasprindzinājumu izjūt pārāk bieži.

Izsīkst fiziskie un garīgie spēki

Kad smadzenes saņem impulsu par saspringtu un neparedzētu situāciju, organismā pastiprināti izdalās adrenalīns. Tas, veicot kādu darbību, var izraisīt spēka un enerģijas pieplūdi. Tomēr, ja liela dienakts daļa pāriet nemītīgā sasprindzinājumā, draud fizisko un garīgo spēku izsīkums. Tā sekas ir ļoti nopietni veselības traucējumi.

Katram cilvēkam sevi būtu jāpazīst pietiekami labi, lai spētu novērtēt gan uzņēmību pret stresu, gan varētu izvairīties no tā postošās ietekmes. Psihologi ir kvalificējuši stresa fiziskos, garīgos un emocionālos faktorus.

Ķermenis raida signālus

Par stresa fiziskajām izpausmēm var liecināt biežas galvassāpes, nespēja iemigt, pamošanās naktī, murgaini sapņi. Arī paaugstināts asinsspiediens, nogurums bez iemesla, pārmērīga ēstgriba vai tās trūkums liecina par paaugstinātu sasprindzinājumu. Daudzi cieš no sāpēm rokās, kājās, krūškurvja apvidū, no pārmērīgas svīšanas.

Slikta atmiņa nav vecuma pazīme

Par garīga un emocionāla rakstura traucējumiem uzskatāma atmiņas pasliktināšanās, nespēja koncentrēties, bailes, grūtības saskarsmē ar cilvēkiem un entuziasma trūkums. Šai simptomu grupai pieder arī zems pašnovērtējums, pārdarījuma izjūta, nemotivēta vainas apziņa.

Cilvēki, kuri atrodas stresa faktoru ietekmē, no spriedzes nespēj atbrīvoties pat brīvā laikā.

Vadīt uzņēmumu ir bīstami

Lielbritānijā, izmantojot deviņ-

desmito gadu vidū veiktos pētījumus, profesijas klasificētas pēc riskantuma pakāpes. Šāda analīze daudzās pasaules valstīs tiek veikta jau sen. Britu zinātnieki, izmantojot dažādu profesiju pārstāvju vispārējās mirstības reģistra jaunākos datus, secinājuši, ka vispārdraudētākie ir uzņēmumu vadītāji. Viņu vidū ir ārkārtīgi augsts mirstības procents no insulta, citām sirds un asinsvadu slimībām, divpadsmitpirkstu zamas čūlas. Daudz arī pašnāvību.

Lielbritānijā stresam vismazāk pakļauti zemkopji, zvejnieki, garīdznieki, grāmatveži un tiesneši. Mūsu valstī stresa faktoru uzskaitījums pēc bīstamības pakāpes acīmredzot būtu citādāks. Neatkarīgi no tā visriskantāko profesiju uzskaitījums daudzviet pasaulē ir līdzīgs. Šajā grupā ietilpst lidmašīnu piloti, ķirurgi, žurnālisti un citu profesiju pārstāvji. Toties bibliotekāriem stress tikpat kā nedraud.

Izmantots izdevums
«Kā tikt galā ar stresu»

POLICIJAS ZIŅAS (24. — 30. maijs)

■ 24. maijā Saunas pagasta Smelteros Jāzeps P. alkohola reibumā sarīkoja ģimenes skandālu. Izteikts oficiāls brīdinājums.

■ 24. maijā Rušonas pagasta Gailišos Valērijs V. sarīkoja ģimenes skandālu. Izteikts oficiāls brīdinājums.

■ 24. maijā Rudzātu pagasta Būvmaņos Helēnai K. no kūts pazuduši mājpūtņi un divas piena kannas. Ierosināta krimināllieta.

■ 24. maijā Sutru pagasta Kažos Raimonds S. sarīkoja ģimenes skandālu. Sastādīts administratīvais protokols.

■ 24. maijā Līvānos, Rīgas ielā 59 Jānim B. uzlauztas dzīvokļa durvis un no dzīvokļa pazudušas dažādas mantas. Ierosināta krimināllieta.

■ 24. maijā Preiļos, Kalnu ielā automašīnas Opel Ascona vadītājs Ivars S. iebrauca stāvošā automašīnā Opel Omega. Bojātas abas automašīnas, cietušo nav. Sastādīts administratīvais protokols.

■ 24. maijā Aglonas pagasta Tūlos Jāzepam Dz. no mājām pazuda sieviešu velosipēds. Ierosināta krimināllieta.

■ 25. maijā Siļukalna pagasta Stikānos Pēteris M. pārkāpa suņu turēšanas noteikumus. Sastādīts administratīvais protokols.

■ 25. maijā Rušonas pagasta Kastīres iedzīvotājs Reinis N. vadīja transporta līdzekli alkohola reibumā atkārtoti gada laikā. Ierosināta krimināllieta.

■ Naktī uz 25. maiju iekļūts Stabulnieku pagasta padomes ēkas telpās. Zudumi nav konstatēti. Tajā pašā naktī iekļūts arī SIA «Lauki» veikalā nr. 51. Ierosināta krimināllieta.

■ 25. maijā Līvānos, Grīvas ielā Nadeždai L. no garāžas pazuda dažādas mantas. Ierosināta krimināllieta.

■ 25. maijā Aglonā, Broka ielā Lattelekom darbinieki konstatēja, ka pazuduši trīs kabeļu kanalizācijas lūku vāki. Ierosināta krimināllieta.

■ 25. maijā saņemts iesniegums par to, ka Marija R., kura dzīvo Aglonā, Cirišu ielā, pastāvīgi lieto alkoholu un atstāj bez uzraudzības savus bērnus. Sastādīts administratīvais protokols.

■ 25. maijā Pelēcos, Liepu ielā 20 Genādijs P. izdara huligāniskas darbības. Izteikts oficiāls brīdinājums.

■ 25. maijā Līvānos, Uzvaras ielā automašīnas Mercedes Benz vadītājs Lauris C. netika galā ar transportlīdzekļa vadību un iebrauca elektropārvades līnijas stabā. Cietušo nav, bojāta automašīna. Sastādīts administratīvais protokols.

■ 27. maijā ceļa Daugavpils — Rīga 60. kilometrā automašīnas Volvo F12 vadītājs Imants G. netika galā ar sava transportlīdzekļa vadību. Automašīnas piekabe nobrauca no ceļa un apgāzās. Bojāta tikai piekabe, arī cietušo nav. Sastādīts administratīvais protokols.

■ 27. maijā Līvānos, Avotu ielā 1a Guntim B. aizdzīta automašīna Audi 100. Ierosināta krimināllieta.

■ 27. maijā saņemts iesniegums par to, ka elektrotīklu darbinieki Pelēču pagasta Ozoldārzā konstatēja zādzību — nezināmas personas noņēmušas elektropārvades līnijas vadus 940 metru garumā. Ierosināta krimināllieta.

■ 27. maijā Stabulnieku pagasta Polkoronā Valērijs Č. sarīkoja ģimenes skandālu. Sastādīts administratīvais protokols.

■ 27. maijā arī Stabulnieku pagasta Pastaros no elektrolīnijas bija noņemti vadi 1350 metru garumā. Par notikušo ziņoja elektrotīklu darbinieki. Ierosināta krimināllieta.

■ 28. maijā Līvānos, Domes ielā 5 aizdegās dārza mājiņa. Notiek lietas apstākļu noskaidrošana.

■ 28. maijā Preiļos, Liepu ielā Elvīrai S. piederošajai garāžai norauta atslēga. Notiek lietas apstākļu noskaidrošana.

■ 28. maijā Preiļos, Valmieras ielā 2 Andris Z. izdara huligāniskas darbības. Sastādīts administratīvais protokols.

■ 29. maijā Rušonas pagasta Ondzuļos no B.D. mājām pazudušas dažādas mantas. Notiek izmeklēšana.

■ 29. maijā Saunas pagasta Kalnadruvās Jānis P. uzbruka Albīnai P. un draudēja ar fizisku izrēķināšanos. Ierosināta krimināllieta.

■ 30. maijā Līvānos, Zaļajā ielā 12 Bronislavam V. uzlauztas dzīvokļa durvis un pazudušas mantas. Notiek izmeklēšana.

■ 30. maijā Aglonas pagasta Novinkos Zofijai P. nodega saimniecības ēkas. Ugunsnelaimes iemesls — elektroissavienojums. Notiek lietas apstākļu noskaidrošana.

■ 30. maijā Priekuļos, Brīvības ielā 7 Aleksandrs M. alkohola reibumā sarīkoja ģimenes skandālu. Sastādīts administratīvais protokols.

■ 30. maijā Preiļos, Kalnu ielā 3 Jānim U. uzlauztas mājas durvis un pazuduši dažādi sadzīves priekšmeti. Ierosināta krimināllieta.

Preiļu rajona policijas nodaļas informācija

«Saules lietus Līvānos»

*Dod sauli acīm, plaukstām, savai sirdij dod,
Lai saules lietus atkal list pār Līvāniem,
Tas visus sasildīs, tas visiem prieku atnesīs.*

Ar šādiem vārdiem Daiga Pūcite un Vīgars Kaktenieks atklāja Līvānu bērnu un jauniešu centra rīkoto koncertu «Saules lietus Līvānos».

Koncerts notika Daugavas nedēļas ietvaros, un kopumā valdīja jauka svētku noskaņa. Vienīgi bija žēl skatītāju, kam viss koncerts bija jānoskatās, stāvot kājās, jo vēl nav piepildījies līvāniešu sapnis par jauku estrādi pie Daugavas.

Koncertā piedalījās vokālie ansambļi: «Spurgaliņas», «Cālis», «Popgrupa» (skolotāja Skaidrīte Bulmeistere), pirmsskolas pulciņi «Ziniši» (Māriete Vilcāne), «Kāpēcīši» (Biruta Mazure), vokālais ansamblis «Laimiņas» un garīgo dziesmu pulciņš (Līga Vuškārniece), Ilonas Balaško vadītais sadzīves tradīciju pulciņš, Vasīlisa Belousovas vadītā krievu bērnu folkloras kopa, Jaunsilavu pamatskolas 2.-3. klašu, 5.-7. klašu deju kolektīvs un tautas deju ansamblis «Silava» (Andris Usārs), ritma deju pulciņš (Lilita Vaivode), frizieru pulciņš ar frizūru parādi (Ināra Paegle), sarīkojuma deju kolektīvs (Sergejs Stepanovs), pusaudžu pulciņš «Jaunules» (Valentīna Poikāne).

Nobeigumā Līvānu bērnu un jauniešu centra direktore Valentīna Poikāne pateicās pulciņu dalībniekiem un skolotājiem par jauko koncertu. Bērni saņēma konfekšu kastes, bet skolotāji ziedus un stikla vāzītes. Par ilgu un radošu darbu tika sveiktas centra pulciņu skolotājas Skaidrīte Bulmeistere, Gaļina Kuzmina, Natālija Vuškārniece. Pateicība par atbalstu izskanēja arī Līvānu pilsētas domei un akciju sabiedrībai «Līvānu stikls».

Biruta Mazure,

Līvānu bērnu un jauniešu centra izglītības metodiķe

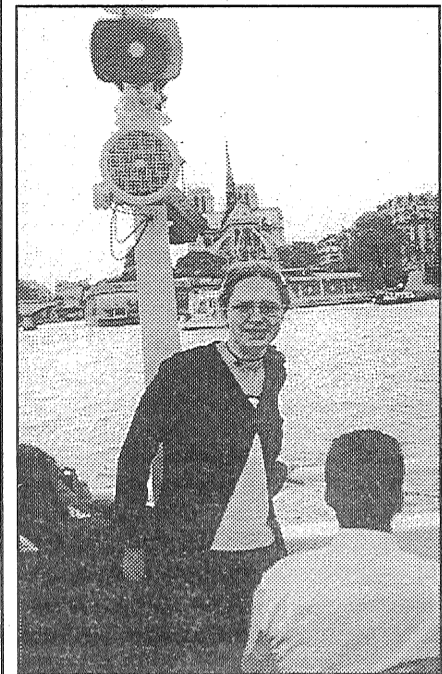

● Uzstājas Līvānu bērnu un jauniešu centra vokālie ansambļi «Spurgaliņas» un «Cālis». «Spurgaliņas» no valsts vokālo ansambļu konkursa laureātu koncerta Rīgā atgriezās kā trešās vietas ieguvēji.

● Koncerta «Saules lietus Līvānos» lielie un mazie klausītāji.

Iepazīsimies! — Dana.

● Dana Voronkina šogad maijā Parīzē.

Tikko beidzies vēl viens mācību gads. Nu varam atskatīties uz šajā gadā paveikto, novērtēt to. Atkal katrs skolēns no abiem aizritējušajiem semestriem ir kaut ko paņēmis sev. Tas, cik zinību gaudu sabīris katrs arodā, atkarīgs no mums pašiem.

Protams, kā katru gadu, arī šogad bija brīži, kad pietrūka laika, lai izpildītu kādu mājas darbu, izmācītos kādai ieskaitei. Laika vecis allaž ir bijis tāds riktīgs sīkstulis. Un tāpēc prieks par tiem skolēniem, kuriem pietika laika arī ārpuskolas aktivitātēm, nereti gūstot arī panākumus. Par ko priecāties ir arī Dana Voronkinai un 1. h kursam, tā audzinātājai Silvijai, jo Dana, šogad aktīvi darbojoties mākslas jomā, ieguvusi vairākas godalgotas vietas: projekta «Eiropa skolai» ietvaros zīmējumu konkursā «Es, mēs, viņi»; zīmējumu konkursā «Lidot ir forši!»; valsts zīmēšanas olimpiādē; Daugavas nedēļas ietvaros zīmējumu konkursā «Veltījums Daugavai». Arī sporta kluba «Cerība» vadība atzinusi Danas izdomu un zīmētprasmi, konkursā par Dienvidaustrumlatvijas basketbola līgas emblēmas zīmējumu piešķirot viņai pirmo vietu. Daudziem Danas Voronkinas vārds saistās arī ar labiem panākumiem sportā.

Piemīnēšanas vērts ir fakts, ka konkursā «Lidot ir forši» ļoti sīvā konkurencē tika atlasīti deviņi darbi tālākvērtēšanai Francijā, un starp tiem bija arī Danas zīmējums.

Tie nebūt nav vienīgie konkursi, kuros Dana piedalījies. Nereti atbildes no konkursa rīkotājiem tiek saņemtas pēc krietni ilga laika, tāpēc, iespējams, ka visi šajā mācību gadā iegūtie atzinības raksti vēl nav beiguši savu plūdumu Danas virzienā.

Redzot Danas veiksmi šajos konkursos, liekas likumsakarīgi, ka projekta darbs skolā, kurā viņa iesaistījās, paredzēja ģimnāzijas audzēkņu vizuālās mākslas stundās paveiktā izstādīšanu.

Danas talanta izkopšanā daudz palīdzējusi vizuālās mākslas skolotāja Marianna Abricka un daudzu gadu nodarbošanās zīmēšanas pulciņos. Atliek tikai cerēt, ka Dana, kurai, iespējams, pirmo reizi skolotājas M. Abrickas darba pieredzes laikā un ģimnāzijas vēsturē izdevies gūt tik ievērojamus panākumus zīmēšanā, neapstāsies tikko iesāktajā takā, bet gan iemīs to par krietni vieglāk ejamu ceļu.

Danīt, mēs lepojamies ar tevi un sveicam ar šiem panākumiem!

Preiļu Valsts ģimnāzijas 1. h kursa audzēkņu un audzinātājas vārdā Marina S.

Bērnu darbi izteic daudz

Līvānu bērnu un jauniešu centra zālē tika atklāta tradicionālā vizuālās un lietotiskās mākslas pulciņu bērnu darbu izstāde. Tajā aplūkojami keramikas, pinēju, šūšanas — modelēšanas, mākslinieciskās ādas apstrādes, floristikas un citu rokdarbu pulciņu dalībnieku darbiņi. Mācību gada laikā apgūtās iemaņas un zināšanas rādīja jaunie konditori — zēni «padsmitnieki». Viņu sagatavotie un dekoratīvi noformētie konditorejas izstrādājumi: torte, cepumi un citi saldie brīnumi priecēja pašus zēnus, vecākus un izstādes dalībniekus. Izstādes atklāšanā piedalījās pārstāvji no pilsētas domes.

Direktore Valentīna Poikāne ir gandarīta par to, ka bērni labprāt nāk uz praktiskajiem pulciņiem un saturīgi pavada savu brīvo laiku, apgūst lietderīgas prasmes un iemaņas, kas ir solis ceļā uz kādu no amatiem. Šogad centra 15 audzēkņi saņēma apliecinību par apgūto pulciņa programmu. Tie ir keramikas pulciņa dalībnieces Elīna Hildebrante, Kristīne Kasicka, Ilona Mukāne, Liēna Laugale, Madara Peisīniece, tamborētājas Elīna Lipovka, Tatjana Puškina, Tatjana Semjonova, Karina Gnedova, Natālija Puškina, Inese Stahovska, Alina Puhova un konditori Dmitrijs Baranovs, Oļegs Antipovs. Savukārt arī pulciņu skolotāji dzīvo līdzīgu laiku, ceļot savu profesionālo kvalifikāciju, apmeklējot kursus, seminārus, izstādes. Aizvadītajā mācību gadā Meistara diplomu ieguva keramiķe Lolita Beča un tamborētāja Gaļina Kuzmina, šajā mācību gadā Latvijas amatniecības kamerā Meistara diplomus ieguva pinēja Natālija Vuškārniece un konditore Lidija Rožinska.

Teorētisko kursu Amatniecības kamerā apguva frizieru pulciņa skolotāja Silva Rinķus, atlicis aizstāvēt diplomdarbu.

● Skaisti tērpi un garšīgi ēdieni — tā izstādē savu paveikto parādīja konditoru un šūšanas pulciņi.

Vasaras periodā esam iecerējuši ne tikai labi atpūsties, bet ar domes finansiālu atbalstu mājīgi iekārtot nodarbinātības telpas frizieriem, konditoriem, šuvējiem, keramiķiem, pusaudžu un jauniešu diskusiju klubiem, kā arī salabot jumtu un veikt kosmētisko remontu. Priecājamies, ka mūsu nāmi aktivizējušies zēni, jo izrāda lielāku interesi par tehnisko jaunradi, atpūtas, tūrisma un sporta pasākumiem un jaunsargu kustību.

Bērni un jaunieši, gaidām jūs mūsu cen-

● Keramikas pulciņa dalībnieki kopā ar skolotāju Lolitu Beču izstādē pie saviem darbiņiem.

trā. Lai veicas visiem mums!

M. Vilcāne,
Līvānu bērnu un jauniešu centra metodiķe

Košļājamā gumija: cik tas ir nopietni?

Biežās košļājamo gumiju reklāmas par šo jautājumu likušas domāt arī lasītājiem. Vai tiešām «Stimorol», «Orbit» vai «Dirol» jākošļā katram cilvēkam? Un, ja tā ir — cik reizu dienā, cik ilgi? Kādu efektu dod arī parastās košļenes ar cukuru, kuras bērni labprāt izvēlas gan lētākās cenas, gan pievienoto krāsaino bildiņu un uzlīmju dēļ. Reklāmās dažās košļēņu šķirnes patērētājiem ieteic vārdā nosauktas stomatologu organizācijas, bet par citām tiek apgalvots tikai: «iesaka zobārsti». Cik nopietni uztveramas šādas frāzes?

Siekalosimies uz nebēdu

Būtiskākais, ko zobu kopšanai dod košļājamā gumija, ir siekalu veicināšana. Mēs visu dienu našķojamies, bieži vien — ārpus mājām. Ēdam saldumus, augļus, dzeram sulas, limonādi, un ne jau katreiz pēc ēšanas iespējams iztīrīt zobus. Visi šie našķi satur daudz ogļhidrātu, kurus «ieciēnījušas» kariesa baktērijas. Ja zobus tūlīt pēc ēšanas neiztīra, baktērijas to aplikumā veido skābi, kas bojā zobu emalju. Tam soli pa solim seko citas nepatīkšanas. Košļājot gumiju bez cukura, siekalas nodrošina sevišķi augstu kalcija un fosfāta koncentrāciju un līdz ar to šķīdina skābes, kas radušās zobu aplikumā, remineralizē zobu emalju. Tā kā siekalu sastāvā ir skābju iznīcinātais kalcijns un fosfāti, tās dažkārt var pat likvidēt radušos minicaurumiņus. Ja

zobi tūlīt pavisā, siekalas ir vienīgās, kas neitralizē skābes zobu aplikumā, tas pats sakāms par zobu sukai grūti sasniedzamām vietām.

Samazināta siekalu plūsma ir viens no labākajiem zobu slimību riska faktoriem. Īpaši tas jāatceras cilvēkiem, kuri regulāri lieto medikamentus pret krampjiem, depresiju, alerģiju, paaugstinātu asinsspiedienu, sirds ritma traucējumiem; nomierinošus līdzekļus, zāles Parkinsona slimības un bronhiālās astmas ārstēšanai — visi tie samazina siekalu sekrēciju. Košļājamā gumija ēdienreizi starplaikos ļauj uzturēt mutes dobumā optimālu pH līmeni, uzlabo mutes dobuma pašattīrīšanos, līdz ar to kalpo zobu slimību profilaksei. Tomēr tas nepadara košļājamo gumiju par brīnumlīdzekli, un gumijas košļāšana nevar aizstāt zobu pastu un zobu suku.

No kā isti sastāv košļājamā gumija?

Īsie apzīmējumi un cipariņi uz iesaiņojuma parastam patērētājam maz ko izsaka, bet dažkārt taču košļātājam gribētos zināt, kas tad galā nonācis viņa mutē...

Jebkuras košļājamās gumijas sastāvā ir gumijotā pamatmasa un dažādas piedevas, kuras parasti apzīmē ar kodu (burts «E» un numurs), kāds attiecīgajai vielai dots starptautiskajā atļauto pārtikas produktu sarakstā. Košļēnēs sastopamās piedevas visbiežāk ir dažādi saldinātāji, aromatizētāji, glazētāji.

Košļājamām gumijām bez cukura iecienīts saldinātājs ir sorbīts E 420. Tas vienlaikus ir arī emulgators, mitrumuz-

turētājs un sekvestrants. Emulgatori ļauj iegūt stabilu, viendabīgu maisījumu no diviem vai vairākiem nesajaucamiem pārtikas produktiem, savukārt mitrumuzturētāji pasargā produktus no izžušanas, pret darbojoties sausa gaisa ietekmei, bet sekvestranti ir vielas, kas veido kompleksus ar metāla joniem. Arī reklamās daudzminātais ksilitis ir saldinātājs, bet karbamīds stiprina zobu emalju. Biezīnātājs E 414 — akāciju sveķi — ir arī stabilizators, kas palielina košļājamās gumijas viskozitāti, notur to nemainīgā fizikālā un ķīmiskā stāvoklī. Košļājamās gumijas sastāvā parasti ir arī skābe E 330, proti, citronskābe, tā ne vien regulē skābumu, bet pilda arī antioksidanta funkcijas — ļauj košļēnei ilgāk saglabāties svaigai, saglabāt krāsu. Labāko košļājamo gumiju («Orbit», «Dirol») virsmas parasti ir apstrādātas ar glazētājielām, kas padara to spīdīgu un reizē veido aizsargslāni. Katrai košļājamai gumijai raksturīgo garšu (citronu, apelsīnu, zemeņu, piparmētru, utt.) piešķir aromatizatori. Savukārt glazētājielā E 903 — karnaubvasks — samazina pārtikas produkta atsevišķu daļu salīšanu. Par pret-salīšanas vielu un saldinātāju košļēnēs mēdz izmantot arī mannītu E 421, bet jau bez iepriekšminētajiem saldinātājiem gandrīz ikvienas košļājamās gumijas sastāvā ir arī aspartāms un acesulfāms. Visām košļēnēm vairāk vai mazāk pievienotas arī krāsvielas. Katra košļājamās gumijas «spilventiņa» enerģētiskā vērtība ir 8,4 kilodžouli jeb 20 kilokalorijas. (»Rīgas Bals»)»

Pārdod

lēti Opel Omega 2,0 I, 1987. g. Tel. 9294409, 22918; GAZ-53 pašizgāzēju, garāžu, betona plātnes armatūrā 3 x 3 x 12. Tel. 75568, 9413773; MTZ-82 ar agregātiem vai maina pret mežu. Tāl. 36532, 33733; māju, zemi 5 km no Preiļiem, lēti motobloku «Kutaisi» rezerves daļām, arku, kultivatoru, divriteni, trīsrīteni, separatoru. Tāl. 24459; māju Riebiņos. Tāl. 56850 vakaros; lauku māju. Tāl. 21008; zirga ratus. Tāl. 24233; malku. Tāl. 24407 pēc 20; rudzus, Ls 0,06 ar piegādi. Tāl. 21814; govi. Tāl. 73567; govi. Tāl. 44172; divas govīs. Tāl. 32253; grūsnu govi. Tāl. 59303.

Pērk

bišu saimes. Tāl. 21670 pēc 21; MAZ pašizkrāvēju. Tāl. 65147.

Dažādi

Veic transporta pakalpojumus ar kravas mikroautobusu (1,5 t). Tāl. 55614 vakaros. Mūrē krāsnis, kamīnus. Tāl. 23269.

Z/s «Līciši» pārdod: zirga grābekli (jaunu un lietotu) un zirga plaujmašīnas, konveijerveida grābekli, visa veida plaujmašīnas (t. sk. rotājošas), miglotājus (300 l, 400 l, 600 l, 800 l), vagotājus, minerālmēsli kliecētājus. Noformējam subsīdijas uz plaujmašīnām. Tāl. 253-23798, mob. tel. 9 493106.

Z/s «SENLEJAS»

PĒRK
LIELLOPUS, JAUNLOPUS
dzīvsvārā.

Piemaksā
12% kompensāciju vai
18% PVN.

PĀRDOD maisus.
Tāl. dispečeriem —
22454.

11. un 16. jūnijā pārdos brūnas dējējvistas, šķīrotus cāļus, brūnus un melnus jaunputnus (2,5-5 mēn.), pilēnus, zoslēnus, tītārenus, barību: Jersikā 10.00, Upeniekos 10.10, Bucēniekos 10.20, Līvānos 10.30, Jaunsilavā 10.55, Zundānos 11.05, Turkos 11.15, Steķos 11.25, Rudzātos 11.35, Rožupē 11.55, Vanagos 12.05, Sutros 12.20, Preiļos 12.35, Gailišos 13.15, Katagrādē 13.30, Caunēs 13.40, Aglonas stac. 13.50, Aglonā 14.05, Jaunaglonā 14.20, Ārdavā 14.40, Aizkalnē 14.55, Raudaukā 15.10, Pelēcos 15.20, Arendolē 15.35, Rimicānos 15.55, Upmalā 16.10, Vārkavā 16.25, Ančīnos 16.35.

Pērk egles un priedes
zāgbaļķus.
Ir transports.
Tel. 8-29-466768.

LĪDZJŪTĪBAS

Kaut es zemzemītē būšu,
Mežu balsis šalkos manu mūžu.
Jūtam līdzī Andrejam Rudzītīm un
Astrīdai Rudzītei, no TĒVA un
VĪRATĒVA uz mūžu atvadoties.
Preiļu un Aglonas
mežniecību kolektīvi

Ir sāpes, ko nespējam dalīt uz pusēm,
Nav tādu vārdu, kas mierināt spētu...
Skumju brīdī esam kopā
ar Kseniju Bogdanovu, no VĪRA
uz mūžu atvadoties.
Darba biedri

Šodien vārdadienu
svin — Ligita, Gita.
10. jūnijā — Malva,
Anatols.
11. jūnijā — Ingus,
Mairis, Vidvuds.

Veikalā «CELMENI»
sākas atlaižu laiks
velītis «Elektrolux» 6 gadu
jubilejai un Ligo svētkiem!
Līdz 20% līdzekļu var
ieekonomēt, pērkot sadzīves
tehniku, dārza tehniku
no 8. līdz 24. jūnijam.
Gaidām jūs Preiļos,
Mehanizatoru ielā 2.
Tāl. 53-22768,
mob. tel. 9482981, 9360658.

Visu modeļu
DZIRDĒS APARĀTI,
to rezerves daļas, barošanas
elementi, bezmaksas pielaiķošana,
pārdošana, labošana
15. jūnijā no plkst. 11.00
Līvānos poliklīnikā, Rīgas ielā 77.
Ir vislētākie aparāti Latvijā!

12. jūnijā pārdos melnus un raibus dien-
nakti vecus cāļus, broileru cāļus un cāļu
barību: Ārdavā 7.50, Aglonā 8.00, Jaunaglonā
8.20, Aglonas stac. 8.30, Baškos pie autobusu
pieturas 8.40, Kastīrē 8.50, Preiļos 9.00, Riebiņos
10.00, Stabulniekos 10.20, Galēnos 10.30, Polko-
ronā 11.10, Pieniņos 11.30, Smelteros 11.50,
L. Anspokos 12.00, Priekuljos 12.10, Rudzātos
12.30, Turkos 13.00, Lūzeniekos 12.40, Līvānos
pie universālveikala 13.10, Rožupē pie pasta
13.40, Vanagos 14.00, Upmalā 14.20, Rimicānos
14.30, L. Klaparos 14.45, Pilišķos 15.00, Pelēcos
15.10, Nidermuižā 15.20.

Pērk cirsmas, mežus.
Palīdz noformēt Zemesgrāmatā.
Samaksa tūlītēja. Zvanīt 52-31012,
mob. tel. 9 477482, 9 267769.

SIA «Autoskola Līvāni» organi-
zē «B» kategorijas autovadītāju
kursus Preiļos, Kārsavas ielā 4.
Tāl. 21500, 23723 (vakaros).

Iepērk visa veida
lopus gaļai.
Tāl. 42328, 58626, 9410811.

Pērkam lopus gaļai.
Tāl. 24147, 21956.

G. Zarāna vadītā autoskola
organizē «B» kategorijas
autovadītāju kursus Preiļos.
Tāl. 24118.

Pārdod nepabeigtas celtniecības ob-
jektu, projektētu ārzemju tūristu uzņem-
šanai Rāznas ezera krastā, gleznainā vietā
25 km no Rēzeknes, 250 km no Rīgas.
Platība 600 m², 19 mājās dažādā celtniecī-
bas gatavībā, 2 stāvu kafējnicas ēka, ūdens
tornis, inženiertīkli. Īpašums reģistrēts Ze-
mesgrāmatā.
Izdevīgi samaksas noteikumi,
varam mainīt pret metālprodukciju.
Interesēties Rīgā, Braslas ielā 24,
tāl. 2569648, fakss 2564496,
mob. tel. 9512230.

Sestdien, 12. jūnijā
Preiļu tirgū pārdos paklājus
un grīdas celiņus. Tos varēs
arī pasūtīt vēlamā krāsā,
izmērā vai pēc zīmējuma.
Patīkamas cenas!

Iepērk cūkas
dzīvsvārā.
Tāl. 23887.

Visās pasta
nodaļās un pie lauku
pastniekiem
«Novadnieku»
jūlijam un turpmākajiem
mēnešiem var pasūtīt
līdz 20. jūnijam.
Pasūtiet savu avīzi un
piedalieties balvu
izlozē jūlijā.

SIA «Remontnieks»
Aglonas stacijā
pārdod:
X gāzbetonu, 25 Ls/m³,
X cementu, 38 Ls/t,
X šiferi, 0,15 Ls/loksne,
X ruberoīdu,
X KNAUF akmens vati, režģpsi
un špakteles.
Tāl. 65147.

NOVADNIEKS
Redaktore Tamāra Elste

Laikraksts iznāk astoņas reizes mēnesī. Reģistrācijas apliecība nr. 000701018.
Dibinātājs un izdevējs — SIA «Novadnieks» redakcija». Izdevēja un redakcijas adrese: Aglonas ielā 1, Preiļi, LV-5301.
Tāl. 22059, mob. tel. 9410288 (redaktorei), 22305 (reklāmas un sludinājumu pieņemšana), 22154, 21996 (korespondentiem). Fakss 21759.
Laikraksts iespiests SIA «Latgales drukā» Rēzeknē, Baznīcas ielā 28. Ofsetiespiedums. Viēna uzsk. iespiedloksne. Pasūtījuma indekss 3033.